

REDACȚIA

Arad, Doxa Poronea-cămin nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . 10 "
pe 1/4 an . . . 5 "
pe o lună . . . 2 "
Nerți de Duminică pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscrisuri nu se însoțesc.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Doxa Poronea-cămin nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b
de fiecare publicație.

Atât abonamentele, cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Sortori nefrancate nu se primesc

DEZASTRE.

Se deschid delegațiile, destul de întârziate, și guvernul comun în loc de buget va cere indemnitate pe patru luni, ca să poată acoperi provisor trebuințele armatei și cheltuielile diplomatice. Ministrul de externe va ținea expoze despre pacea lumii, vizite de Imperați, despre Macedonia, despre tratatele comerciale cu țările vecine, și despre alătea și atătea nevoi pendente. Armata însă, va rămâne încă pe un an tot cum a fost, nu cutează nimeni a veni cu proiectul nou de lege și bugetul rămâne tot cel de an. Așa se prolungească acuma dela 1899 încoace legea ispirată a armatei.

Legea tranșactiei economice a statelor dualiste e asemenea staționară, pentru-că în Reichsrath nici sub discuție n'a putut ajunge, ci a fost introdusă prin patente împărătești. Așa se rezolvă dincolo și bugetul, fără deliberare parlamentară. La noi nefiind despre asta paragraf, Tisza va veni din nou cu cerere de indemnitate.

Situația aceasta ar fi în adevăr ridicolă, de n'ar fi atât de îngrijitoare. Ex-lex în toate ramurile vieții de stat. În situații încurcate, războaie, revoluții, se pot explica asemenea stări extraordinare. Dar de acestea nici vorbă. În jurul nostru domnește o atmosferă de pace idilică.

Dar pacea și liniștea internă este cu totul distrusă. Anarchia își serbează inaugurarea. Obstrucție, ex-lex, guverne perindate în fiecare săptămână, certuri între naționalități, greutăți economice ș. a. sguduesc temelile statului. Legi și constituție au devenit cuvinte deșarte. Ce va fi sfârșitul? Unde vor duce lucrurile? Aceasta este întrebarea.

Popoarele stau resemnate privind prăpastiile spre care sunt împinse, ear străinătatea petrece cu atenție curioasă ce va aduce ziua de mâine.

Romanul căsătoriei.

De Leo Tolstol. 17.

Numai distinseram nimic, dar pașii se auziră la dreapta apropiindu-se mereu, răsuna pe scară și cu câte-va minute mai târziu cei doi interlocutori eșau din castel prin poarta laterală și fură surprinși văzându-ne în curte.

Mă roșii toată când marchisul înaintă spre mine, desigur speriată de îndrăzneala lui cu care îmi întinsă mâna. Cu toate acestea nu putui refuza de a o primi. Ne îndreptarăm amândoi spre trăsura, care ne aștepta jos, amica mea îmi preceda în compania francesului.

Mă simțiam neliniștită văzând că acest italian nu se teme de mânia mea, deși știa că am auzit tot ce spusese.

Reflecșiunile francesului mă ofensară, deși eram silită să recunosc, că nu făcuse decât să exprime cu voce tare adevărul pe care-l presimțeam nelămurit, dar vorbele marchisului mă surprinseseră și mă revoltaseră prin cinismul lor.

Îmi era odios de a-l vedea așa aproape de mine, și fără a-l privi, fără a-i răspunde, și punându-mi, sub un pretext, mâna la urechi, pentru a nu-l auzi, îmi grăbiți pașii ca să ajung pe amica mea.

Mă gândeam, la fiul meu, la Rusia. Fui cuprinsă de un sentiment de rușine inconștientă, de regrete, de o dorință care nu se putea mărturisi și mai presus de oate mă grăbeam de a mă regăsi singură

Eată că nefericitul sistem al dualismului s'a copt deja pentru a aduce roade. Și îndeosebi la noi se clatină rău luntrea pe care s'a încărcat în 1867 hegemonia ungurească. Căci e cert, că izvorul tuturor rețelilor este monopolul ce a luat asupra treburilor țării un partid, numit liberal, care stă deja de trei decenii la putere. Aceasta nu e parlamentarism, nici constituționalism. Aste nu se întâmplă nici în state cu formă de monarhie absolută; și acolo fi schimbă pe detentorii puterii dacă nu altceva - moartea. Dar monstruositatea noastră constituțională așa e întocmită. Majoritatea țării nu e nici măcar reprezentată în parlament, necum să existe posibilitatea de-a lua puterea din mâinile unui partid care face deja de atâta vreme abuz de ea. În decurs de treizeci de ani toată activitatea acestui partid s'a cheltuit în căutarea de mijloace prin care să se susțină la putere. Legile, câte a confecționat, toate nu servesc decât acest singur scop. Câtă nedreptate a trebuit deci să pricinuească în toate părțile, pe toate liniile, sufocând manifestațiile vieții care cu necesitate se iveșt astupând izvorirea curentelor sănătoase, împedecând tendențe și aspirații care nu se pot omori. Azi toate acestea la suprafața vieții politice nu se ved, stau acoperite, dar clocotesc cu atât mai puternic și înfiorător jos în înfund, și amenință cu îngrozitoare explozie.

S'a inventat minciuna stupidă a elementului conducător, pe când în stat constituțional, elemente conducătoare nu pot să fie decât majoritățile constituționale și nu majorități făcute, ci majorități eșite din voința preponderantă a țării. Voința aceasta însă, când este apăsată de puterea guvernului și pusă sub obroc, cum e în țara noastră, în alte state o eliberează suveranul, și nu se așteaptă nici-odată izbucnirile exploziilor pe pricinui prăbușiri mari, de tronuri și state, cum istoria este atât de bogată în pilde.

Aceasta este geneza dezastrelor pe

care le vedem în țara noastră ori în ce parte ne vom arunca privirile. Și până când nu se va recunoaște aceasta, și nu se va procede în consecința ei, din partea care are puterea de a schimba lucrurile, cauzele care nasc dezastrele nu se vor delătura, ci se vor tot înmulți, până când într-o zi se vor mișca munții. . . dar atunci a bătut ora dezastrului general.

La Maiestatea Sa. Se comentează viu în presă, audiența de ieri a ministrului-președinte a contelui Tisza la Maiestatea Sa. Contele Tisza a trebuit să refereze asupra situației și de sigur a ajuns în chestia vrășmașiei dintre dînsul și Körber, înaintea Maiestății Sale. Despre toate acestea nu s'a strecurat însă nimic din audiență. Depeșele din Viena spun numai atâta, că Maiestatea Sa a primit pe contele Tisza foarte afabil.

Bugetul comun. Eri s'a distribuit între membri delegațiilor proiectul de buget comun pe 1904.

După cum arată acest buget trebuințele-netto se urcă cu 1 1/5 milion de coroane, din care pe Ungaria cad circa 525,000.

Suma totală a cheltuielilor reprezentă cifra de 330 milioane coroane.

Eliberarea soldaților care au împlinit serviciul militar.

Soldații care în Octombrie și-au împlinit timpul de serviciu, în fine vor fi eliberați. O depeșă din Viena vestește, că ministrul comun de război a dat un ordin ca soldații bătrâni, în 20 Decembrie adecă acuma Duminică — să se concedieze din serviciul activ. Cu atât mai neplăcut va atinge ordinul acesta pe rezerviști, care vor fi chemați sub arme în mai multe rânduri, ca să se întregască mereu, contingentul de lipsă.

intredeschise murmurau „Te iubesc“, îmi spunea că eu sunt totul pentru ei, se apropie, aproape mă atinse, pe când atingerea mâinilor lui mă ardea. . .

Căldura îmi trecea prin vine, ochii mi-se întunecară, tremuram, și vorbele mele de protestare rămăneau în gâtul meu sec.

De-odată simții o sărutare pe față tremurând și speriată mă opri în mijlocul drumului și privi pe marchisul în față. Nu mai aveam forță de a vorbi nici de a merge; îngrozită așteptam și doream nu știu ce.

Toate aceste scene durară numai un minut, dar acest moment a fost teribil!

Cât de distinctiv văzu și pătrunsefața lui în decursul acestui moment scurt! Înțelesei ce însemna fruntea îngustă care eșă de sub bordurile pălăriei lui de pae, și care sēmăna cu fruntea soțului meu, și acest frumos nas drept cu nările tremurânde, și aceste mustați lungi arcuite și desfrate, acest barbișon, această față colorată, acest gât părliit, înțelesei totul!

Uram și mă temeam de acest om, aproape necunoscut, dar tot-odată pasiunea și tulburarea acestui străin grozav se reflectă în mine și mă fascină.

Simții o dorință împetuoasă de a mă abandona sărutărilor acestei guri frumoase dar voluptuoase, îmbrățișării acestor mâini albe, cu vine fine și degete acoperite de inele. O dorință nebună mă îndemna să mă arunc, lăsându-mă sărutată,

Delegațiunile.

Delegația ungară.

Budapesta, 15 Decembrie.

Delegațiunea ungară eri după-amez la ora 1, și-a ținut ședința constituantă în Casa magnaților. După citirea apelului nominal s'a ales președinte: contele Szapáry Gyula, vice-președinte: Széll Kálmán, pe urmă s'au constituit comisiunile.

După constituire Ugron Gábor a propus, că delegația ungară să nu țină până atunci ședință plenară până când, delegația austriacă nu și-a ținut ședința ei plenară. Face propunerea aceasta pentru-că e de prevăzută că în delegația austriacă, va fi din nou obiect de atac, punctul de vedere maghiar de drept public. Ear dacă delegația maghiară se va ținea în același timp ori mai înainte, atunci se va perde ocazia, a răspunde la eventualele atacuri. De astădată protestează apriori, ca ministrul să vorbească în subcomisiile nemtește.

Contele Tisza István, roagă pe Ugron, că și cu privire la limbă să-și arate excepțiile în sinul delegațiunii însăși. Cât privește necesitatea ținerii ședinței plenare, la asta are atâta numai de observat, că în delegația maghiară, deși numai o singură ședință plenară se va ținea, totuși este prilej, de a lua cuvânt.

Contele Apponyi Albert zice că, considerând că dînsul și soții săi de principii au ieșit din partid, din asta ar fi tras consecințele și cu privire la calitatea lor de membrii a delegației, dar a fost rugat din partea partidului liberal, să și mențină dreptul de delegat.

Cere scuze, că pentru cauze, neatir-nătoare de a sa voință, nu poate lua parte la dezbateri zile, prin urmare nu-poate fi prezent nici la audiența la Maiestatea Sa.

Delegația austriacă.

Viena, 15 Decembrie.

„Reichsrathskorespondenz“ anunță următoarele: Ședința de deschidere a delegației austriace s'a constituit azi la 11 ore.

Membrii casei seniorilor au ținut mai înainte ședință, în care au hotărât a alege președinte pe baronul Gautsch, fostul ministru președinte al Austriei.

Bülow și Bebel.

— Din Reichstagul Germaniei. —

Eri, în adunarea Reichstagului din Berlin, un duel oratoric gigantic s'a desfășurat între cancelarul Bülow și conducătorul

în abisul deliciilor oprite, care mi-se deschidea pe neașteptate.

— Eram deja atât de nefericită, mă gândeam, ei bine! cum se acumulează toate nenorocirile pe capul meu. . .

Mă înconjură cu brațele, și se nclină spre fața mea, ear eu continuam a mă gândi:

— Ei bine! cum se îngămădește pe capul meu rușinea și păcatul!

— Te iubesc! zise cu o voce care sēmăna cu a soțului meu.

Atunci, îmi aduseși aminte de soțul meu și de copil, ca de două ființe scumpe cu care rupsesem legăturile deja de mult.

În acest moment, auzii din cotitura drumului vocea amicei mele, care mă striga.

Îmi veni în ori, îmi retrăseși cu bruschețe mâna, și fără a privi pe marchisul, alergai să-mi regăsesc compatrioata.

Numai odată, din trăsura, aruncași privirea asupra italianului; își ridică pălăria și mă n'trebă ceva surizând. Nu găcea disprețul inexprimabil ce-l simțiam în acest moment față de el.

Ce nefericită mi-se părea viața! viitorul fără speranță și trecutul și mai negru încă! Compatrioata mea îmi vorbea și eu n'o auzeam. Aveam impresia că-mi adresează vorbe numai din milă; pentru a-și ascunde disprețul ce trebuia să simtă față de mine. Mi-se părea a recunoaște acest dispreț și această milă insultătoare din fiecare cuvânt și din fiecare privire.

torul partidului social democrat *Bebel*. Pe cât de necruțator a fost discursul lui *Bebel*, pe atât de cu spirit a fost răspunsul lui *Bülow*, care a spus multe adevăruri zdrobitoare despre socialiști. *Bebel* a vorbit ceasuri întregi, dar cancelarul i-a nimicit întreg efectul vorbirii și este fără îndoială, că din măsurarea aceasta de puteri, *Bülow* a ieșit învingător. Despre memorabila ședință raportează următoarele depeși:

La începutul ședinței Reichstagului, președintele raportează despre audiența președintelui Reichstagului la împărat. Zice că președintele a folosit prilejul spre a-i spune împăratului regretele și temerea poporului german pe timpul boalei și bucuria pentru întoarcerea spre bine a sănătății sale. Împăratul a primit grațios știrea și „de oră a vorbit despre boala sa, reconvașcența și alte lucruri instructive (aprobări) vocea-l e eărăși clară și curată și numai oameni preocupăți pot afirma că e răgușită. Domnitorul a fost foarte vesel și s'a întreținut afabil cu membrii președintelui. (Aplause).

După acest raport s'a continuat dezbaterile bugetului. Primul orator a fost *Bebel*, care a reflectat la vorbirea de mai deunăzi al lui *Bülow*. A atacat în mod brusc pe cancelar, s'a estins apoi asupra stărilor militare, zicând între altele următoarele:

„Cancelarul imperial nu mi-a desmintit cu nimica critica despre afacerile militare. Ministrul de război nici un cuvânt n'a avut de zis. În stările militare germane și prusiene încep a se ivi rele îngrijitoare. Corpul ofiteresc suferă de grandomanie, iar în urma dispoziției existente de restrângere a căsătoriei, se provoacă numai căsătorii de interese. Brutalitatea animalică din cazarmă, a produs în straturi întinse resens. Se ocupă apoi de măsurile coercitive și disciplinare care se practică în serviciul militar și zice că spiritul social democrației ar aduce altă creștere, alte moravuri în masse. Trece apoi la politica externă și zice, că amenință pericolul, ca Rusia să devină în Asia orientală putere dominantă. Atitudinea Germaniei față de Rusia și față de faptele barbare ce se petrec acolo, este rușinoasă. Declarațiile lui *Bülow* despre planurile sale de reforme sociale sunt vorbe goale. *Bülow* este deadreptul incapabil să înțeleagă lumea de gândire a socialismului. (Aprobări între social-democrați, hilaritate în dreapta). Cancelarul imperial vorbește de terorismul nostru. Unde însă muncitorii recurg la teroare, acolo răsar de grabă puterile de stat ale Germaniei. Cât terorism însă și cât a servitute nu exercită puternicii în statul prezentului. Mișcarea socială nu se poate omorî nici cu voința de a o face caraghioasă, nici cu potopuri de vorbe. Ni-s'aruncă fără temel în față, lipsa activității pozitive. Am spriginit guvernul la contractarea tratatelor comerciale cu Rusia. După-ce mai vorbește despre chestiunea coloniilor, își termină între aplausele partizanilor discursul de aproape trei ore, zicând: „Al nostru eviitorul, totuși a noastră e lumea.“

Imediat a luat apoi *Bülow* cuvântul. Cu privire la brutalitățile militare declară:

ca se vor lua toate măsurile, ca stările acestea de lucruri barbare, să se ștergă pentru totdeauna. În politica externă nici când nu voiu putea multumi pe *Bebel*. Dacă intervenim undeva, atunci ni-se zice: în tot locul am vrea să fim, dar ne facem de risul altora. Dacă nu intervenim, atunci ni-se impută, că lăsam ca brutalitatea să priveze dreptul. Programul nostru în Asia-orientală este foarte simplu. Voim să menținem și să dezvoltăm ce avem acolo, dar nu ne vom frige pe degete, atingându-ne de lucruri, la cari n'avem nici un drept. Când *Bebel* a atins statul viitorului, am zis în mine, acum în fine a ajuns clipa istorică, acum cade vîlul de pe tabloul din Saisi (Iaritate). Ne-am înșelat. Dela *Bebel* n'am auzit decât critică steapă și altfel numai ceață și fum despre statul viitorului (Iaritate). La o ultimă ocazie am zis, că dacă programul de partid socialist peste tot ar fi realizabil, s'ar da ființă unei temnițe mari, în care nimeni nu și-ar putea suferi viața. Am zis mai departe că social democrația plănuește un război de banditism, pentru-că voește să-l despoae pe proprietari, industriași și capitaliști de posesiile lor. În statul socialist s'ar extirpa ori-ce recunoștință a meritelor personale. Asta ar fi cea mai mare nedreptate. Unde sunt faptele pozitive ale social democrației? Eu nu vîd altceva, decât continuă critică nerodnică, agitația neîntreruptă a instințelor celor mai josnice, fanaticism orb, dogmatism de spirit îngust, și lipsa totală a bunelor însușiri germane, adevăc lipsa căldurii în sensul gingășiei și stimei, înțeles de Goethe. Agitație lipsită de spirit, vestejitoare de suflete vîd, care trece ca o vară secetoasă, ca un sirocco ce uscă, peste pămînturile germane. (Aprobări în dreapta) Absolutismul lui *Bebel* ar crea stări de lucruri, cari erau în epoca de cadere a Romei. Peste lagărul social-democrației nu fălăie stindardul adevăratei libertăți. O minte adinc cugetătoare, care a trecut de curind la cele eterne, cu puțin înainte de moarte a trimis amicului său o scrisoare, în care declară ca resumare a experiențelor vieții sale de 80 ani, că dacă gândirea universală a socialismului ar învinge, asta ar însemna cea mai mare lovitură, dintre câte a primit până-acum cultura omenească. Dacă social-democrația ar ieși victorioasă, atunci nu peste mult în urmă în locul ei ar veni dictatura militară. Un spirit în adevăr strălucit, al direcției socialiste, Prouthome, a zis: Mai bine mă lăs guvernat de vechii noștri Regi, cari reprezentă secolii cinstei și ai vieții îndestulate, decât de demagogi, cari în internul lor rid de stat și popor și să linguesc acestui din urmă, ca să-l poată lua în stăpânire pe cel dintâi. — *Bülow* termină pe urmă vorbirea între aplause însușite.

Dare de seamă și mulțămită publică.

În 26 Noemvrie s. n. a. c. s'a ținut în Cluj — Picnicul — universitarilor Români. A fost o petrecere bine succasă — public românesc distins din Cluj și jur. Afară

de acei, cari prin prezența lor au ridicat succesul moral al petrecerei — au fost de acei, cari împedecăți a participa, ne-au incurajat prin mariminoasele lor oferte.

I. *Fără să participe* au contribuit D-nii: M. Mihăilăș dir. de bancă, Dr. A. Pop medic, S. Poruțiu consil. dens. din Bistrița; Jordache P. Roșca cassar Seliște; Juliu Popescu adv. Dr. Dugan Pătaș adv. Turda; Emil Socaciu protonot., Aureliu Eliu compt. Cornel Popoviciu com. Ambrosiu Șelanu, com. Ștefan Șelanu com. Teod. Făgărășiu com. Juliu Ciuciu executor, Hațeg; Némethy Kálmán Cheuchis — câte 3 cor. — Vasile Aldea senator, Dr. Nic. Lazar cand. adv. Sebeș, câte 3 cor. — D-na Véd. Dr. Larrisoni Văsăud. Dna Véd. Jarda; Bistrița, câte 4, cor. — Vas. Almășan adv. Loco, Dr. Banciu farm. Seliște, Dna Paulina Popovici Loco, A. Pomțiu preot, Desmir, Dr. Pompeliu German, Sárkaxy, câte 5 cor. — Dr. I. Dan, Mociu, Dr. Simon, Mociu, G. Faragó, Farnas câte 6 cor. — Dna Helene Roessler, Lechinta de Murăș. Dna Véd. Ana German câte 8 cor. — Dr. Liviu de Leményi adv. Sibiu, Dr. A. de Muntean adv. Orăștie, Aurel Barbu notar, Lancrâm, câte 10, cor. — Dr. Zosim Chirtop adv. Câmpeni 20 cor. — Dr. Vas. Bianu medic Buzău (Rom.) 23.80, cor. (25 lei). Familia de Mocsonyi 100 cor.

Suma: 286.80 cor.

II. Seara la cassă au *suprasolvit*: fam. Motta, Cluj; fam. Pop. Bistrița, D. Cușman câte 1 cor. Dr. Victor Poruțiu adv. Cluj, Iosif Cioplea, fam. Moga Apahida; Dșoara Miș Lupan, Aug. Giurgiu compt. Cluj, fam. Podoabă, Cluj, Mih. Mariuca câte 2 cor. — Ales. Pop. Dr. Andreiu Pop, Traian Radu, câte 3 cor. — Mih. Nemeș, Dna Moldovan Brașov. Dr. Ilea adv. Cluj câte 4 cor. — Dr. Amos Francu adv. Dr. Elie Dăianu protopop Cluj, Dr. Vas. Ramonțai adv. Gherla câte 7 cor. Vas. Hossu jude de tablă, Cluj, 12 cor. — Dr. Ștef. Morariu adv. Cluj, I. Pop protopop Morlaca, Dna Răuta-Buticescu, fam. Filipan Năsăud câte 14 cor. — Dr. Ioan de Vaida-Voevod, I. Gall câte 17 cor. — Dr. Aaxandru de Vaida-Voevod, Olpret 34 cor. — Dr. Popescu, adv. dir. de bancă, Reghin 44 cor. — Suma 243 cor.

III. Taxe de intrare au incurs în suma de C. 221.10. Suma intratelor de sub. I. II. III. „ 750.90. Din suma intratelor, subtrase spesele de 578 cor. 26 fill, rezultă un venit curat de 172 cor. 74 fill.

Ne împlinim o plăcută datorință, când în numele universitarilor Români din Cluj venim pe aceasta cale să aducem sincera noastră mulțămită tuturor aceluora, cari și cu ocaziunea aceasta au arătat viu interes față de noi onorându-ne cu prezența lor, sprijinind faptul ca atare și mai mult scopul ce-l urmărim.

Cluj, în 8 Decemvrie 1902.
V. Poruțiu, m. p. S. Brânzei, m. p. controlor. președinte.
Eugen Sâmpetean m. p. cassar.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 16 Decemvrie n. 1093
— *Diplomați străini la Malcuta Sa.* Se telegrafiază din Viena că M. Sa Regele a primit ieri în audiență pe Drul *Vuici*, noul reprezentant al Austriei la Viena și a luat în primire din dînsul scrisoarea autografa prin care Regele Petru își notifică suirea pe tron. Cu jumătate oră mai târziu a fost primit *Iván Gunsov* reprezentant al Bulgariei, care a predat o scrisoare principelui Ferdinand.

— *Doliu și bucurie.* Eri am dat știrea despre doliu adînc al casei arhiepiscopului *Iosif*, pricinuit prin moartea fiului său, a tinerii și frumoasei principese *Ortilda*. Și iată, abea au trecut două-zeci de zile de ceasuri și o scurtă telegramă aduce veste îmbucurătoare în familia arhiducelui; în Regensburg i-s'a născut nepoata Arhiducelui. Principesa *Margareta*, soția principelui *Thurn-Taxis*, a dat naștere ieri noapte unei fetuțe sănătoase. Aceia cărora le plac meditațiunile asupra jocului vieții, au ocazie a se gândi asupra acestor curioase întâlniri a sorții. Într-o parte disoluția, în alta încolțirea nouă a vieții, pe o latură lacrimi, pe alta suris.

— *Părinții patriei* vre-au să schimbe timpul ședințelor Dietei, pe orele de după-ameaz. E bun pretext, pentru mulțimea de ignoranți, proverbial latin: *Plenus venter non student* benter. — Situația de altfel nu se schimbă. Spiritul rămîne același. Dar asta și ceva secundar. Lucru de căpătînie e, că până la ora 7 să se isprăvească spectacolul și să nu facă concurență celorlalte teatre.

— *Arderea cadavrului lui Herbert Spencer.* Se telegrafiază din Londra: Cadavrul vestitului filosof *Herbert Spencer* a fost azi ars în crematoriul din parcul *Goldersgreen*. Au fost de față mulți reprezentanți ai științei și literaturii. *Courtney* ținut o vorbire lungă laudând meritele lui *Spencer*. Se zice, că urna, care conține cenușa cadavrului lui *Spencer*, se va așeza în mănăstirea *Westminster*.

— *Gelozia.* Sâmbătă după-ameaz, cîntrenul de Neapole a sosit în Roma și pe sagerii părăsiau vagoanele, în apropiere de tren un domn dintr'odată a tras tref împușcături de revolver. La țipetul ce a urmat după asta, publicul s'a strîns în giurul atentatorului, care privea în linișcum victima: o tineră și frumoasă femeie își dădea pe loc sufletul. Dama elegant îmbrăcată, s'a scoborit dintr'un compartiment al trenului însoțită de un domn, care la vederea scenei, înspăimîntat se refugiasc în tren.

— *Lăsați-mă!* strigă atentatorul. — Nimeni să nu mă atingă; voiu răspunde pentru faptă înaintea legii.

Aceste sărutări îmi ardeau fața ca o rușine, nu-mi puteam lua gîndul dela soțul și copilul meu.

Îndată ce mă aflai singură în odaia mea, aveam speranță să pot reflecta asupra situației mele, dar îmi era frică de singurătate. N'auvi timpul de a termina ceaiul ce mi-se aduse, și fără a ști de ce, începui cu o activitate febrilă să-mi fac preparativele necesare, pentru a lua trenul de seară ca să mă duc la soțul meu în Heidelberg.

Cînd mă găseam cu cameriera mea în compartiment, îndată ce locomotiva se puse în mișcare și aerul proaspăt îmi sufla în față prin fereastra deschisă, începui să-mi revin în fire și să examinez trecutul și viitorul meu.

Toată viața mea, dela sosirea noastră la St. Petersburg, mi-se oferea sub o lumină nouă și mi apăra conștiința ca un păcat. Pentru întîia oră, îmi reaminti viața noastră dela țeară și visurile noastre frumoase; pentru întîia oră mă 'ntrebați ce am făcut eu pentru fericirea soțului meu în decursul acestui timp. și mă simții culpabilă față de el.

Dar asemenea, îmi ziceam, de ce nu m'a reținut dela această pantă? De ce a disimulat? De ce a ocolit toate explicațiile? De ce mi-a spus injuri? De ce n'a usat de puterea ce i-o dase amorul lui asupra mea? S'au poate că nu m'a iubit nicî-odată?

Între acestea, ori cari ar fi fost gre-

șilele mele, sărutările streinului îmi ardeau fața, și simțeam mereu remușcări.

Cu cât ne apropiam de Heidelberg, imaginea soțului meu mi-se arăta mult mai clar, și întrevederea noastră mi-se parea cu atât mai de temut.

„Îi voi spune totul, da totul, îi voi mărturisii greșeala și cînta mea printre lacrimi și mă va erta!“

Mă consolam singură deși nu știam în ce consistă acest „tot“, ce voiam să-i spun, și nu credeam că voi obține ertarea lui.

Dar abia întrai la soțul, meu și observai fața lui calmă, cu toată surprinderea, înțeleges că n'aveam nimic să-i povestesc, nimic să-i mărturisesc, nimic pentru-ce i-ași cere ertare. Trebuia să-mi închid în mine durerea și cînta și să tac!

— Ce ți-a dat ideea să vii? mă 'ntreba, — tocmai îmi propusesem să merg mîine să te vîd?

Pe urmă observînd cu mai multă atențiune fața mea, avu o mișcare de spaimă și strigă:

— Ce ai, ce ți-s'a întîmplat?

— Nimic îi zisei, reținîndu-mi cu forța lacrimile. — Am venit la tine numai așa. Dacă vreai să ne 'ntoarcem mîine în Rusia.

Mă examină multă vreme cu o privire scrutătoare și fără a zice o vorbă.

— Dar spune-mi ce ți-s'a întîmplat? reluă el.

Roșiți involuntar și mi plecai ochii. Vîzui că un presupunere se aprindea

în ochii lui. Mă speriai gîndindu-mă la ideea ce-mi putea face, și cu o putere de disimulație de care nu mă credeam capabilă, răspunsei:

— Nu mi-s'a întîmplat nimic, mă plictisesc numai, eată totul!... apoi m'am gîndit mult la tine, la viața ce o ducem. E multă vreme de cînd mă simt culpabilă în fața ta... De ce m'ai condus acolo unde tu nu țiineai să mergi?... Da! da, e multă vreme de cînd mă gîndesc la greșala mea!...

Din nou lacrimile îmi inundară ochii.

— Oh! să ne 'ntoarcem la noi la țară pentru totdeauna!... strigai.

— Amica mea, îmi zise cu răceală, cruță-mă de aceste scene sentimentale. Dorești să te 'ntorci la țeară... e perfect că afacerile noastre nu sunt chiar brillante... dar, pentru totdeauna, e o altă istorie... Nicî-odată n'ai face-o asta, știu... în fine, pentru un moment n'ai nimic mai bun de făcut decît a lua un ceai.

Zicînd aceste vorbe se sculă să sune camerierului.

Reflectai la tot ce putea presupune pe contul meu, și mă speriai la ideea ce i-o atribuiam în privința mea și pe care credeam că o cetesc în privirea lui care se 'ntorcea par-că i-ar fi fost rușine de a întîlnii ochii mei.

„Nu, nu vrea, nu poate să mă 'nteleagă“, mă gîndii.

Îi spuseli că voi să mi vîd copilul și

eși din odăe. Aveam dorința de a rămîne singură, ca să plîng, să plîng, să plîng.

IV.

Casa noastră din *Nicolșkoë*, părăsiti de atîta vreme, renăscu, dar acea ce-o anima odată, nu mai renvie.

Soacra mea nu mai era, și acum suntem singuri cu soțul meu față'n față. Dar nu mai căutam să ne izolăm, din contră asta e o genă pentru noi.

Iarna fu cu atât mai tristă, fiind-că am fost bolnavă tot timpul și sănătatea nu mi-se restabili de cît după nașterea fiului meu al doilea.

Relațiile cu soțul meu rămasc tot așa de amicale, reci, cum erau în decursul șederii noastre în oraș. Cu deosebire ca în *Nicolșkoë* fiecare zid, fiecare divan îmi reamintea aceea ce a fost el pentru mine, aceea ce-am perdut.

S'ar fi zis că a fost o ofensă neertată între noi, sau că vrea să mă pedepsească pentru o greșală, făcînd să apară că n'a observat-o.

Dar ce greșală aveam, să fiu ertată? Mă pedepsea pentru aceasta, fără să mă părăsească cu totul, nu-mi mai deschidea tot sufletul lui ca odată; e adevărat că nu-l dase nimărui, parea că-l perduse el însuși.

Trad: de *Lucreția Russu Șirnanu*.

(Va urma).

Dar de fapt, puțin a lipsit ca mulțimea infuriată să nu-l (liuciuască) și numai poliția, sosită la fața locului l'a putut scăpa.

Atentatorul dus la poliție a declarat că e pictor și femeia era nevasta lui.

„Am omorât șerpele, zise, pentru-că m'a înșelat. Bărbatul care o însoțea, era amantul ei“.

— Pentru onomastică. Dl Victor Pădă, măstru măsar în Avrig, drept răscumpărare a onomastice sale a dăruit fondului de 20 bani, creat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“ pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, suma de 10 cor. —

— Nostimadă. Rîndurile, cari urmează aci, le împrumutăm din o revistă ce apare în limba maghiară și germană. Nu știm, cum să potrivesc toate acele ce vom după rostul revistei amintite și chiar de aceea declinăm dela noi toată răspunderea. În Patras (Grecia) apare o mică gazetă românească sub numirea „L'Abelle“. Albina. Redactorului „Albinei“ urîndu-i-să de burlică a publicat la poșta redacției următorul anunț: „Pentru întărirea și ridicarea acestei mici gazete așa avea trebuință de o forță, în carea să-mi pot pune toată încrederea. Această forță o caut sub forma unei nevăstute draguțe și fidele, înzestrată cu cultura literară și sentimente patriotice. E necesar, ca vederile ei să se uniască într-o toate cu principiile puse în această noie.“ Redactorul „Albinei“ din Patras nu spune de câte ori la săptămîna are să iasă gazeta — în timpul lunilor de niere. De asemenea nu știm cum să potrivim; Patras, „L'Abelle“ nume franțuzesc și gazeta românească. Dar — haz are lomnul redactor. Noroc, și cât mai mulți — abonați!

— Pentru iubiții răposai. Din prilejul aniversării al 6-lea dela moartea nult regentului Dr. Aurel Brode. fost director al băncii „Transilvania“ din Sibiu — na Minerva Dr. Brode n. Draghiș, dăruie fondului „Mășă îndrăgitei meseriașilor români“, întemeiat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“, întru vecinica odihnă a reposatului suma de 5 cor. —

După o jumătate de an. Să scrie din Vineri a fost o jumătate de an, și când nu fost omorîții Regele Alexandru și Draga Masina. În aceste 6 luni s'au înmulțit evenimente mari în Serbia. Pe tron s'ade un nou Rege, care însă nici până acum nu a putut face ordine în țeară. Oficerii, Arbi se ceartă mereu între sine. S'au grupat în două părți: în una sunt cei, ce au luat parte la regicidul, înfiorător, în cealaltă sunt acei, cari cred masaerul de un teru necavaleresc și urit și nu pricep, cum regizășii nu și au luat încă răsplată cuvenită. De atunci au părăsit Serbia surorile Reginei Draga, cari și-au reclamat drepturile asupra averii lăsate de sora lor. De atunci s'a făcut inventarul averii lăsate de sora și s'au împărțit în două părți: pe mulți pașii și s'au cuprins remușcarea: poate că nuș n'ar fi trebuit să facem asta. Vineri a trecut jumătatea de an, dela omorîrea nefericîților suverani, de care ne aducăminte și lucruri. Primadați compătimită, care s'au sfârșit se manifestează, a doua-oară, că și s'au început licitarea averii regale. Parastasul s'a ținut în biserica St. Marc, căci venul a interzis să se facă în capela la cimiterul, unde sunt îngropați soții. Parastasul a avut parte o mulțime mare, și morământul Regelui Alexandru a fost operit de cununii frumoase, au fost cununii surorilor Lunyevița. Pe cununa regelui s'au avea pantifică albă era următoarea inscripție: „Nobilului și bunului nostru rege, căutatului nostru cumnat și unchi — Seja, Ana, Voica, Ghioca, Mladen și Iela (astfel s'au numea pe surorile Dragei și pe fetele lui Petrovic).“ — Pe pantifica reginei s'au avea inscripție: „Reginei noastre nobile și frumoase, fidele și neuitatei noastre surori — Licitarea averii lui Alexandru s'a început la vânzarea cailor. Au venit mulți cumpărători din B. Pesta, Timișoara, Vršet, Sălaș. S'au vîndut pînă acum 12 cai. Toți cailor sunt neingrijiiți, coama li-e mare snt și și flămînzii. În căpitan a cumpărat un cal cu 350 Franci; s'a vîndut o pășă de cal cu 3600, cu un cal sur cu 1000, cu o pășă cu minz cu 4100 și un Pomni cu 3000 franci.

— Partidul lui Bánffy în Bacica. După-cum scriu ziarele, în Bacica decurge febril organizația partidului Bánffy numit „Uj-párt“. Le place lor din Bacica — zic ziarele unora ești — programul deschis și sincer

al lui Bánffy. Asta o credem. În Bacica totdeauna plac oamenii, cari toarnă vin curat în pahar.

— Creditorii princesei Luiza. Creditorii princesei Luiza de Coburg, care e de prezent internată în sanatoriul din Lindenhof, cer dela regele Leopold al Belgiei, să plătească datoriile princesei din partea cuvenită ei din averea reginei Henriette. Regele Belgiei însă refuză această cerere. Creditorii princesei totuși speră, că li se va plăti datoriile după călătoria regelui Leopold la Viena. Dar înzadar au sperat. Se scrie din Viena acum, că creditorii au hotărît să întenteze proces în contra regelui Leopold. Datoriile princesei se urcă la 6 milioane de franci. În tre creditorii sunt: Paquin, modist din Paris; Hoch, giuvaercal în Baden și mai multe firme din Viena. Circurile bine informate cred, că regele de aceea nu plătește datoriile princesei din banii reginei, pentru-că aceasta n'a avut zestre, când s'a măritat cu el, și Leopold i-a dat o avere mare. Se zice, că Leopold nu va aștepta sfîrșitul procesului, ci se va sili a împăca pe creditorii.

— Multele scrisori de mulțumită pe care le primește zilnic d. A. Müller dovedesc din nou, că *crucea electro magnetica R. B. Nr. 86,967* descoperită de dînsul este de un folos extraordinar. Din aceste multe scrisori publicăm azi numai una: Rudersdorf la 19 Februarie 1901. Prea stimată domnule Müller! *Crucea duplă electro magnetica R. B. Nr. 86,967* pe care eu înainte de puțină vreme am comandat-o pentru cumnatul meu Karl Weber, a făcut, minună. Îndată la câteva zile după folosirea crucii s'a simțit bolnavul mult mai bine, respirația mai ușoară și putea să și doarmă. Vă rog să binevoiți a-mi trimite două aparate fără amănare unul pentru nevasta mea, cu rambursă. Totodată Vă aversez că în scurt timp vom comanda pentru trei domni K. B. și P. câte un aparat. Cu toată stima; Matia Schrei, proprietar în Budersdorf Nr. 175 (Ungaria) Un atare aparat costă 6 Cor. și se poate comanda numai dela A. Müller, *Budapesta V. Vadsz utca 42 Y.*

— Atragom atențiunea on. publică asupra pravalet de juvaere și turnatorie de artă, care e bogat asortată cu felurile juvaere din propriul atelier, totodată asupra obiectelor potrivite pentru donuri de Crăciun. Anul-nou și pentru nunte, cari se pot cumpăra pe prețuri foarte ieftine. *Kim József, Arad Piața Andrássy Nr. 17, Palatul Reinhardt.*

— Nici o damă care are zestre de un milion nu poate cere giuvaericele mai frumoase, ca acele dela *Parkas-Streicher, Tökölly-ter*, casa băilor Katalin (Opre), lângă biserica română, Arad; aci să ală un mare asortiment de giuvaericele de aur și argint, cu prețuri foarte moderate. Întrare separată pe piața Tökölly. Aci se pot comanda supt prețuri tare moderate cadouri de Crăciun și anul-nou, din aur și argint de China.

— Articoli noi au sosit earăș în magazinul de modă alui *Nadler Lajos* (piața Andrássy Nr. 16) cari sunt potrivite exclusiv pentru donuri de Crăciun și Anul nou și de fapt să vînd cu jumătate de preț, recomandam prin urmare cu multă caldura magazinul acesta atențiunii onoratului public.

— Schimbare de local. Renumitul dentist *Morgenstern Gyula* și a strămutat locuința de ordinație (tragerea de măsele, plombare, măsele singurcate și de dinți, coroană de dinți de aur măsele cu rădăcini etc.) în Arad, *pieța Andrássy Nr. 15.*

Cea mai nestrucăcioasă cremă pentru înfrumșetarea tenului e crema de flori de liliac, un borcan costă 1 cor.

Pudră de flori de liliac 1 cutie 1 cor.

Săpun de flori de liliac bucată 70 fil.

Pasta Iuno 2 cor.

Pudra Iuno 2 cor.

— Mijloc sigur contra durerilor de stomac, a sgărciturilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învechite de stomac și contra lipsei poștei de mîncare, pe urmă un mijloc sigur purgativ fără dureri: e ceaiul întăritor de stomac al farmacistului *Kossuth*. O cutie de probă 1 cor. 20 fil., o cutie de probă 2 cor.

— Contra guturaiului, tusei, răgușelei, flegmei și a afecțiunilor laringilor are un efect miraculos pastilele de pept Senega. Se pot găsi în farmacia „Verg-Maria“ alui *Kossuth*, în Arad, *Piața Boross-Beni 150 (casa Dengl)*

Felurimî.

Maî tare ca americanii. Se zice că americanii sunt oameni în tot-d'auna grăbiți. Scrisorile lor sunt reflexul ocupațiunilor lor repezi.

Ei bine, nici odată un american, în circumstanțe grave, nu poate să scrie scrisori mai scurte ca acelea ale căror autor e un celebru francez: Talleyrand, prinț de Vénédeut.

Faimosului diplomat nu i plăcea să scrie și când trebuia să răspundă cu ori-ce preț unei scrisori, a făcea cât să putea mai scurt.

Unei dame care i anutase în termeni triști de moartea bărbatului său, el scris:

„Senmpă doamnă, vai! Devotat.

„Tal grand“

Peste câte-va luni, veduva consolată îi anunță a doua sa căsătorie, el răspunde îndată:

„Scumpă, d-nă, bavo: Devotatul d-tale

„Taleyrad“.

— Pretul trăsurilor la Biarritz în timpul lui Victor Hugo. E o amintire de la 1843, în momentul în care marele preot se ducea în Spania. Se opri la Bayonna și vru să treacă la Biarritz, a cărei atracțiune consista atunci în priveliștea mării sălbatice și a plajei Bascilor.

Birjarul din Bayona își făcea concurență, anulul cerea cinci franci, altul trei, altul doi franci și unei-zeci. Hugo, care se pricepea minunat în afaceri, se tocni cu birjarul până ce scobori preșul la... trei zeci de bani, Credea că-l „trasea de soară“ pe birjar eum nu se poate mai bine.

Dar trebui să se întoarcă dela Biarritz! S'a dus numai cu trei-zeci de bani. Dar birjarul l'a făcut să plătească două-spre-zece lei ca să se întoarcă la Bayonna.

— Pești electrici. Există în Nil o varietate de pești foarte ciudași. Sunt înzestrați cu puterea de a produce electricitate câte-va luni pe an. În epoca asta nici oameni, nici vite nu pot pătrunde în fluviu. Îndată ce intră, acești pești ciudași se încovoae în jumătate de cerc, apucă un membru, brațul sau piciorul omului care se scaldă, între capul și coada lor: curentul se află în chipul este închis și se produce o serie de descărcături electrice a căror intensitate se micșorează gradat.

Multă lume se înecă în Nil și nenorocirea se atribuie cărceilor. În realitate peștii aceștia îi omoară.

Peștii aceștia sunt subțiri ca frigările. S'au putut prinde căți-va cari se păstrează vii în acuarium din Cairo.

Avertisment,

despre împachetarea și adresarea pachetelor de poșta.

Din cauza marelui circulații a pachetelor în sărbători, mai ales la Crăciun și Anul-Nou publicul să binevoiască a ține a urnătoarele reguli pentru a evita înmanuarea întârziată și alte greșeli.

Bani și giuvaericele, sau alte lucruri, nu e permis a se trimite prin pachet postal. Nu e permis a se da la poșta lucruri neîmpachetate, precum; iepuri, rațe și paseri sălbatice și altele. Tot ce să da la poșta trebuie împachetat bine. În general vîndături neîmpachetate se pot trimite numai atunci, dacă constau dintr'o singură bucată. La împachetare trebuie folosite: lăzi de lemn, coșuri din nule, pânză sau hârtie de împachetat. Pachetele de hârtie trebuie legate cu sfoară de mai multe-ori, ear la încrucișeri, sigilate (pecetluite) cu ceară. La sigilare e de folosit sigil gravat. În adresă se scrie: numele și connumele și alte date diferite (junior, senior, veduv, șcl.), precum și ocupațiunea, locul, strada și numărul, ear la orașe mai mari, de pildă Viena, Budapesta ș. a. și numărul odaei, etagiului. Toate acestea trebuie scrise cetibil și curat. La comune mai mici trebuie indicat comitatul și poșta ultimă. Adresa se poate scrie sau pe pachet, sau pe o tablă de lemn, bucată de carton, ear aceste trebuiesc legate bine de pachet. Sfoara, cu care e legată

tablă cu adresa de pachet, trebuie sigilată de mai multe-ori. Biletele cu adresa trebuiesc lipite bine de pachet. E de cerut, ca trimițătorul să scrie, pe un bilet adresa sa și acelu, cărui trimite, astfel perzîndu-se sau rupîndu-se adresa de afară se va desface pachetul și se va imanua conform adresele dinlăuntru. E de cerut, ca pe biletul de afară să se indice și adresa trimițătorului. Greșelile și pagubele provin din adresarea greșită și poșta nu răspunde de ele. Conținutul pachetului trebuie indicat de asemenea pe bilet amănunțit și bine. Pe pachete cu alimente (carne, pâne, slănină) se va scrie greutate (d. e. 2 kg. slănină). Cu aceasta ajutam înmanuarea mai repede a pachetului.

Oradea-Mare, 7 Dec. 1903.

Schöpflin, m. p.

Bibliografie.

A apărut:

LA ROMA

NEAPOLI. — POMPEI. — CAPRI. — FLORENȚA. — VENETIA. — LIDO. — LONDRA. — PARIS. —

SCHIȚE ȘI IMPRESII

DE

RUSSU ȘIRIANU.

Se află d-vînzare la Administrația „Tribuna Poporului“. Arad. Volumul de 268 pagini, costă 2 cor., plus 10 fil. porto postal.

A apărut:

Biblioteca „Tribuna Poporului.“

N-rul 1.

NUVELE

DE

Emile Zola.

Trei nuvele d'o rară frumșeță.

Prețul 40 bani + 6 fil. porto.

De vînzare la adm. foii noastre.

A apărut:

Povestiri și Schițe

de

S. Secula.

Prețul 1 coroană + 6 fil. porto.

De vînzare la administrația foii noastre.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici-Bărcănu.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Se caută

Practicanți și comptoaristi mai departe practicante și comptoariste, cari posed limba românească și cea germană în vorbă și scris, și cari vor trebui să stenografeze perfect nemțește, pentru a fi aplicați imediat la o afacere de Export în Croația. Vor fi preferiți aceia, cari afară de aceste două limbi mai posed una. Oferte ajustate, în limba germană, cu comunicarea pretențiilor de salar și cu alăturarea fotografiilor să se adreseze: *Export-geschäft Feller, Stubica, Croația.*

74 4-5

Viță (losă) de vie,

soiurile cele mai bune, se găsește de vînzare la

Franz Weiser, Verseez

Viță clasa I costă 20 fl. mia

„ „ II „ 15 „ „

„ „ III „ 10 „ „

Toate aceste (lose) sunt așa zisa legovară, care nu se altoiește. 53 4-4

